

Obsah

Úvodní slovo recenzentů	11
O autorech	12
Předmluva	15
1. Proč studovat makroekonomii	17
1.1 K čemu je makroekonomie	18
1.2 Neoklasická a keynesovská makroekonomie – rozpor, který vás bude provázet	20
1.2.1 Neoklasická ekonomie	20
1.2.2 Keynesovská ekonomie	21
1.2.3 Další vývoj kontroverze mezi neoklasickou a keynesovskou teorií ..	21
1.3 Makroekonomie a hospodářská krize	22
Část A Produkt ekonomiky – jeho měření a determinace	
2. Produkt ekonomiky a jeho měření	26
2.1 Makroekonomické agregáty	26
2.2 Nominální a reálný produkt	28
2.3 Metody výpočtu hrubého domácího produktu	30
2.3.1 Výdajová metoda	30
2.3.2 Důchodová (příjmová) metoda	33
2.3.3 Produkční (výrobní) metoda	34
2.4 Rozdíl mezi „domácím“ a „národním“ produktem	35
2.5 Některá omezení při výpočtu makroekonomických agregátů	36
2.6 Alternativní indikátory	40
2.7 Ekonomická úroveň země	41
2.8 Osobní a disponibilní důchod domácností	41
2.8.1 Osobní důchod	42
2.8.2 Disponibilní důchod	42
3. Výdajový model s multiplikátorem	44
3.1 Spotřební výdaje domácností	46
3.2 Investiční výdaje soukromých firem	49
3.3 Rovnováha agregátních výdajů a reálného důchodu (dvousektorový model)	50
3.3.1 Změny agregátních výdajů a výdajový multiplikátor	52
3.3.2 Paradox spořivosti	54
3.4 Vliv státních zásahů fiskální povahy a rozvinutý multiplikátor (třísektorový model)	55
3.4.1 Multiplikátor vyrovnaného rozpočtu	57
3.5 Vliv zahraničního obchodu na makroekonomickou rovnováhu (čtyřsektorový model)	57

4. AS-AD model	61
4.1 Agregátní poptávka	61
4.1.1 Proč je poptávková křivka klesající	62
4.1.2 Faktory ovlivňující agregátní poptávku	64
4.2 Agregátní nabídka	68
4.2.1 Krátkodobá agregátní nabídka	68
4.2.2 Dlouhodobá agregátní nabídka	69
4.2.3 Faktory ovlivňující agregátní nabídku	71
4.2.4 Třístupňová křivka agregátní nabídky	74
4.3 Makroekonomická rovnováha	76
4.4 Změny makroekonomické rovnováhy	78
4.4.1 Změna agregátní poptávky	78
4.4.2 Změna agregátní nabídky	79
4.4.3 Neoklasické a keynesovské dosahování makroekonomické rovnováhy	80
5. Model IS-LM	83
5.1 Předpoklady a struktura modelu IS-LM	84
5.2 Trh statků a křivka IS	84
5.2.1 Odvození křivky IS	85
5.2.2 Sklon a posuny IS křivky	87
5.3 Trhy aktiv a křivka LM	88
5.3.1 Odvození křivky LM	89
5.3.2 Sklon a poloha LM křivky	90
5.4 Celková rovnováha – rovnováha na trzích statků a peněz	91
5.5 Účinky monetární politiky v modelu IS-LM	92
5.6 Fiskální politika v IS-LM modelu a vytěšňovací efekt	93

Část B Peníze v tržní ekonomice

6. Peníze a trh peněz	98
6.1 Peněžní a reálná ekonomika	98
6.2 Peněžní agregáty	99
6.3 Kvantitativní teorie peněz	101
6.3.1 Rovnice směny	101
6.3.2 Trh peněz	103
6.4 Poptávka po penězích	104
6.4.1 Transakční poptávka po penězích	105
6.4.2 Spekulační poptávka po penězích	106
6.5 Nabídka peněz	109
6.5.1 Obchodní banky	109
6.5.2 Jak vznikly banky	110
6.5.3 Jak vznikly banky s částečnými rezervami	111
6.5.4 Makroekonomické a mikroekonomické příčiny regulace bank ..	112
6.5.5 Centrální banka a její funkce	115
6.5.6 Jak banky tvoří peníze – peněžní multiplikátor	116
6.5.7 Kdo a co určuje nabídku peněz	120
6.6 Rovnováha na peněžním trhu a rovnovážná úroková míra	124
6.7 Vztah trhu peněz k trhu zapůjčitelných fondů	125

Část C Dvě „makroekonomická zla“: inflace a nezaměstnanost

7. Inflace	128
7.1 Měření inflace	129
7.1.1 Měření cenové hladiny a cenové indexy	129
7.1.2 Míra inflace	132
7.1.3 Skrytá inflace	134
7.1.4 Potlačená inflace	134
7.2 Obecná příčina inflace	134
7.3 Typologie inflace	135
7.3.1 Plíživá a pádivá inflace. Hyperinflace	135
7.3.2 Poptávková inflace	137
7.3.3 Nákladová inflace	139
7.3.4 Očekávaná, anticipovaná a neanticipovaná inflace	142
7.4 Inflace a úroková míra	143
7.5 Setrvačná inflace	143
7.6 Jádrová inflace	144
7.7 Důsledky inflace	145
7.8 Cílování inflace a náklady dezinflace	148
7.9 Deflace jako problém	150
7.9.1 Deflace a dluhy	152
8. Nezaměstnanost	154
8.1 Měření nezaměstnanosti	154
8.1.1 Míra nezaměstnanosti	154
8.1.2 Podíl nezaměstnaných osob	156
8.1.3 Míra ekonomické aktivity	157
8.1.4 Struktura nezaměstnanosti	157
8.1.5 Počet uchazečů na jedno volné místo – Beveridgeova křivka	158
8.2 Typy nezaměstnanosti	159
8.3 Přírozená míra nezaměstnanosti	162
8.3.1 Faktory ovlivňující přírozenou míru nezaměstnanosti	162
8.4 Mikroekonomické souvislosti nezaměstnanosti	163
8.4.1 Minimální mzda	164
8.4.2 Odbory a kolektivní vyjednávání	165
8.5 Důsledky nezaměstnanosti	165
8.6 Cesty snižování nezaměstnanosti	168
9. Vztah inflace a nezaměstnanosti. Phillipsova křivka	170
9.1 Původní Phillipsova křivka	170
9.2 První modifikace Phillipsovy křivky	172
9.3 Další modifikace Phillipsovy křivky	173
9.4 Nové ekonomické jevy a Phillipsova křivka	174
9.4.1 Vliv ropných šoků na ekonomiku	175
9.5 Phillipsova křivka s přírozenou mírou nezaměstnanosti	176
9.6 Teorie adaptivních a racionálních očekávání a Phillipsova křivka	177
9.6.1 Lucasova verze Phillipsovy křivky	180

Část D Centrální banka a vláda v ekonomice

10. Monetární (peněžní) politika	184
10.1 Nástroje monetární politiky	185
10.1.1 Operace na volném trhu a měnověpolitické sazby	186
10.1.2 Změny míry povinných minimálních rezerv	188
10.2 Keynesovský pohled na úlohu a možnosti monetární politiky	189
10.2.1 Pravidelný vliv změn úrokové míry na výdaje	190
10.2.2 Úroková míra a uzavírání deflační a inflační mezery v ekonomice	191
10.3 Monetaristický pohled na úlohu a možnosti monetární politiky	193
10.3.1 Monetaristické pravidlo hospodářské politiky	194
10.3.2 Problém neutrality a ne-neutrality peněz	195
10.4 Ekonomický pragmatismus	197
10.5 Některá omezení monetární politiky	198
10.5.1 Zpoždění účinků monetární politiky	199
10.5.2 Dilema centrální banky	200
10.5.3 Past likvidity	201
10.6 Eurozóna a Evropská centrální banka	201
10.7 Světová finanční krize	202
10.8 Snahy o stabilizaci	203
10.9 Experiment s negativní úrokovou mírou	205
11. Fiskální (rozpočtová) politika	209
11.1 Funkce, cíle a nástroje fiskální politiky	210
11.1.1 Nástroje fiskální politiky	211
11.2 Státní rozpočet	212
11.2.1 Příjmy státního rozpočtu	214
11.2.2 Výdaje ze státního rozpočtu	217
11.3 Poptávkově zaměřená fiskální politika – stabilizační fiskální politika	218
11.3.1 Vliv změn ve výši vládních výdajů	218
11.3.2 Vliv změn v míře zdanění	220
11.3.3 Kombinace výdajové a daňové politiky	221
11.3.4 Účinnost stabilizační fiskální politiky a sklon křivky agregátní nabídky	222
11.4 Nabídkově zaměřená fiskální politika – ekonomie strany nabídky	224
11.4.1 Lafferova křivka	226
11.4.2 Dodatek: průměrná a marginální míra zdanění	227
11.5 Vyrovnaný a nevyrovnaný státní rozpočet	228
11.5.1 Cyklický a strukturální deficit státního rozpočtu	229
11.5.2 Financování deficitu státního rozpočtu	230
11.5.3 Financování deficitu státního rozpočtu a vytěšňovací efekt	232
11.5.4 Státní a veřejný dluh	234
11.5.5 Dluhová krize a snahy o finanční konsolidaci	236
11.6 Některá omezení fiskální politiky	237
11.6.1 Pružnost versus stabilita fiskálních nástrojů	237
11.6.2 „Stop and go“ politika a časová zpoždění	238
11.6.3 Vytěšňovací efekt vládních výdajů	240
11.6.4 Omezená autonomie národní daňové politiky	241

Část E Ekonomický růst a ekonomický cyklus

12. Ekonomický růst	244
12.1 Zdroje a typy ekonomického růstu	245
12.2 Měření ekonomického růstu	247
12.3 Teorie ekonomického růstu	248
12.3.1 Neoklasická teorie růstu	249
12.3.2 Role technologického pokroku	250
12.3.3 Problém exogenního pojetí technologického pokroku	252
12.3.4 Nová teorie růstu a koncepce lidského kapitálu	252
12.3.5 Technologický pokrok jako veřejný statek a role vlády	253
12.3.6 Sociálně-ekonomické přístupy k růstu	254
12.4 Role mezinárodní směny v procesu ekonomického růstu	255
12.5 Institucionální hranice produkčních možností	256
12.6 Ekonomický růst a blahobyt společnosti	256
12.6.1 Alternativní měřítko blahobytu	256
12.6.2 Ekonomický růst a důchodová nerovnost	257
12.6.3 Trvale udržitelný rozvoj	257
13. Ekonomický cyklus	261
13.1 Anatomie ekonomického cyklu	262
13.1.1 Fáze cyklu	262
13.2 Cyklické chování ekonomických veličin	265
13.3 Zdroje a typy ekonomického cyklu	267
13.4 Poptávkové a nabídkové změny	268
13.5 Endogenní mechanismus versus exogenní šoky	270
13.6 Model ekonomického cyklu s multiplifikátorem a akcelerátorem	271
13.6.1 Investiční multiplikátor	272
13.6.2 Akcelerátor investic	272
13.6.3 Součinnost investičního multiplikátoru a akcelerátoru investic ..	275
13.7 Monetaristický model ekonomického cyklu	276
13.7.1 Nová kvantitativní teorie peněz a role adaptivních očekávání ..	277
13.7.2 Asymetrické informace na trhu práce ve Friedmanově modelu ..	278
13.7.3 Měnová politika v monetaristické koncepci cyklických výkyvů ..	279
13.8 „Nabídkové“ teorie ekonomického cyklu	279
13.8.1 Koncepce „přírodního“ cyklu Williama S. Jevonse	280
13.8.2 „Inovační model“ ekonomického cyklu Josepha A. Schumpetera	281
13.9 Politicko-ekonomický cyklus	282
13.10 Finanční krize a recese	283
13.11 Ekonomický cyklus, Okunův zákon a role hospodářské politiky	284

Část F Vnější vazby otevřené ekonomiky

14. Mezinárodní obchod	290
14.1 Příčiny existence mezinárodního obchodu	290
14.2 Teorie absolutních výhod	291
14.3 Teorie komparativních výhod	292
14.3.1 Grafická analýza komparativních výhod v mezinárodním obchodě	295

14.4	Obchodní protekcionismus a jeho důsledky	299
14.4.1	Překážky volného mezinárodního obchodu	299
14.4.2	Ekonomická neefektivnost jako důsledek zavedení cla	301
14.4.3	Sociálně-politické dopady volného obchodu	303
14.5	Úsilí o volný obchod	304
15.	Měnový kurz	307
15.1	Měnové trhy	307
15.2	Měnové kurzy	308
15.2.1	Nominální a reálný kurz	309
15.2.2	Determinace měnového kurzu	313
15.2.3	Co způsobují změny měnových kurzů	314
15.2.4	Faktory působící na změnu rovnovážného kurzu	315
15.3	Režimy měnových kurzů	321
15.3.1	Výhody a nevýhody jednotlivých měnových režimů	322
15.3.2	Režimy měnových kurzů v současnosti	323
15.3.3	Ideální měnový režim a „nedosažitelná trojice“	325
15.4	Česká koruna na měnových trzích	326
15.5	Budoucnost české měny a vývoj evropské měnové integrace	327
15.5.1	Kdy přistoupit k euru	330
15.5.2	Dopady vstupu ČR do eurozóny	331
16.	Platební bilance	333
16.1	Dílčí salda platební bilance	336
16.2	Kumulativní salda platební bilance	339
16.3	Investiční pozice a zahraniční zadluženost	340
16.4	Vývoj platební bilance České republiky	342
Část G Makroekonomická úloha státu a jeho hlavní cíle		
17.	Stát a ekonomika	348
17.1	Stát v makroekonomice	349
17.2	Makroekonomické cíle hospodářské politiky a jejich konfliktnost	352
17.2.1	Magický čtyřúhelník	353
17.2.2	Index mizerie	356
17.3	Národní stát a ekonomická globalizace	356
Summary		358
Použitá literatura		359
Rejstřík		362